

Nr. 17

Mandag 8. mai 1950

4. årg.

Lærere fratatt retten til offentlig stilling kan nå søke ledige stillinger. Justisdepartementet har gitt en klar uttalelse om loven av 28. juli 1949

Vi har gjentagne ganger i den senere tid hatt forespørsler fra lærere som er blitt fratatt retten til offentlig stilling i henhold til Landssviklovens § 10, nr. 4 og fratatt stilling i henhold til samme paragraf nr. 3. Spørsmålet har vært om disse lærere kommer inn under stortingets lovvedtak av 28. juli 1949, hvorved visse rettighetstap ble opphevet.

Justisdepartementet har nå gitt en klar og konsis uttalelse om dette i skriv av 25. april d. å. Rettighetstapet etter punkt 4 er falt bort og det er intet til hinder for at de lærere som har vært rammet av dette rettighetstap nå søker stilling som lærer.

Vi gjengir departementets skriv:

Oslo, 25. april 1950.

En viser til herr politimesterens ekspedisjon av — — — jnr. — — —

Etter Fængselsstyrets notat ble N.N. foruten frihetsstraffen på 2½ år og erstatningen, fratatt for 10 år da rettigheter som er nevnt i landssviklovens § 10 nr. 1, 2 og 4, samt tradert sin stilling som lærer i henhold til samme paragrafs nr. 3.

Det er på det rene at rettighetstapet etter punkt 4, adgang til å oppnå offentlig stilling

er falt bort ved lov av 28. juli 1949.

Av motivene til loven av 28. juli 1949 framgår det at reservasjonen i lovens § 2 siste setning bare går tilbake på rettighetstap etter landssviklovens § 10 nr. 5. Da N.N. ikke er fratatt dette rettighetstap, antar en at den nevnte reservasjon i lovens § 2 siste setning ikke har noen betydning i dette tilfelle. Det er forøvrigt intet til hinder for at han søker stilling som lærer.

Før ekspedisjonssjefen.

Aug. Nilssen Breder.
(sign.)

Ragnar Kolstad.
(sign.)

Det vil i nær framtid bli innkalt konstituerende generalforsamling i Trondheim. Nærmere om tid og sted i «8. mai». N. V.

Røsten fra London.

Vi har hatt «jubileumsfestligheter» i landet. Ti-års «jubileum» for den 9. april. — Og i år kunne festligheten finne sted på selve påskedagen. —

Og det må vel være grunn til å «jubilere!» Den nasjonale sosialisme — omskrevet til det fryktinngyende ord «nazismen» ble jo uskadeliggjort for evige tider. (Det var jo vel om den slags målet dreiet seg?)

De seirende og varmt samarbeidende «allierte» makter fikk på relativt kort tid ordnet med verdensfreden. Denne forutbestemte «seirens frukt» sirkulerer nå med usvikelig sikkerhet omkring den «solde», norske «kruntappen», Trygve Lie og alt er bare herlighet og glede. Jo, visst kan det jubileres.

Og det beste ved hele jubileringen var jo det at vi etter fikk lytte til den «liffige» «Røsten fra London». Det var jo vel egentlig den som avgjorde krigens utfall.

Riktignok var «røsten» opp i ett litt vanskelig dilemma den 9. april, men snarrådighet hører med til en «krigsmanns» viktigste egenskaper, og den senere så berømte «Røsten fra London» viste seg å være situasjonens herre. —

En kollega av «røsten» skildrer det som foregikk, under overskriften:

«2 mann og 2 biler».

«Da kringkastningen om formiddagen den 9. april samlet alle sine folk, og alt sitt rullende materiell for å lage en ekspedisjon til Fortn. side 4.

Tyskeren Morio retter alvorlige beskyldninger mot flere politifolk

Morio ble under sitt opphold i Skien bevoktet av statsadvokat Nordgård. Kan statsadvokatens opptreden tyde på at påtalemyndigheten er redd for at kompromiterende kjensgjerninger skal komme almenheten for øre?

Den 30. mars i år ble tyskeren Ervin Morio ført inn i byrettssalen i Skien Rådhus for å avgi forklaring i forbindelse med Holte-saken.

Morios vitneprov var meget langt, han ble avhørt i nærmere 4 timer og utenom sorenskriver Grøner og rettens vanlige medlemmer, Holte og statsadvokat Nordgård, hadde ingen adgang til rettslokalet. Ikke engang pressefolk fikk være tilstede.

Morios forklaring dreiet seg om navn som tidligere har vært trukket inn i Holte-saken og mistanken i en viss retning ble fastslått.

I forbindelse med statsadvokatens store forsiktighet, kan meddeles, at da toget med Morio og hans to vakter ankom til Skien torsdag kl. 22, sto statsadvokat Nordgård i egen person på perrongen og tok i mot. Nordgård fulgte deretter med Morio og fangevokterne til den ventende bil som kjørte Morio til fengslet, hvor han ble innsatt.

Da Morio skulle transporteres tilbake og ble kjørt i bil til stasjonen dukket statsadvokaten atter opp og passet på at Morio ikke kom i forbindelse med journalister eller andre personer. Statsadvokaten oppholdt seg på perrongen inntil toget gikk.

At statsadvokaten møtte opp for å skjerme Morio, viser tydelig påtalemyndighetens skrokk for at kompromitterende kjensgjerninger skal komme almenheten for øre. Holte har jo trukket inn i sin redegjørelse noen av rettsoppjøreis håndgangne menn og det ville jo være flaut om det skulle komme ut at noen såkalte «gode» nordmenn var blitt avslørt.

Og det var kanskje god grunn til å bevokte Morio meget godt.

At Morio løftet litt på skjørt under rettssaken i Skien kan en gå ut fra som givet. Men om Morios opplysninger er tilstrekkelig sammen med det øvrige materiell som foreligger, til å felle de personer som Holte har rettet sine beskyldninger imot, er det bare påtalemyndigheten som kan avgjøre.

En har imidlertid lov til å tro at så meget er framkommet, at påtalemyndigheten må ta enkelte personer under nøye granskning.

Følgende erklæring av Morio kan ikke oversees:

«Forøvrig er jeg som gammel politimann forbausset over landssvikavdelingens arbeide, for den har beskyldt alle mu-

politiaksjonen i 1943 og ved overføring av flere politifolk til Tyskland, ble unnlatt å sende folk som ikke var NS, og som i dag anses som gode jøssinger. Ved denne aksjon ble flere politifolk sluppet fri og jeg har aldri hørt og ikke blitt spurt, på tross av at jeg spilte en betydelig rolle ved frigiven av disse politifolk, mens dissos kolleger ble fraktet til Tyskland. Som tysker var jeg dengang kun interessert i mitt folks interesser og jeg løslot selvfølgelig ikke noen uten at jeg fikk visse bestemte garantier. Således er N. N. en av de som ikke fikk sine kameraters skjebne å bli sendt til Tyskland. Ulves det ikke utenom N. N. flere av samme slag?»

I denne erklæring nevner Morio navnet på en politimann. På grunn av beskyldningenes alvorlige karakter, unnlater vi på det nåværende tidspunkt å offentliggjøre navnet. Men skulle det vise seg, at dette og andre forhold ikke blir tilstrekkelig etterforsket, står det oss fritt for å offentliggjøre navn som er blitt trukket inn i dette sakskompleks gjennom Morios erklæring.

40 000 tyske soldater faldt for fransk imperialisme

Ennå kjemper 16,000 i fremmedledelsen, men mange deserterer til kommunistene for å få fred!

Fra vår korrespondent i Vest-Tyskland

Da den tyske Wehrmacht i Vest-Tyskland var nedkjempet og krigen var slutt, tok de seirende allierte skritt til å likvidere den tyske militarisme, men i det stille begynte den franske fremmedlegion en omfattende hvervekampanje blant de tyske solda-

QUISLING ville 1. mai 1945 overgi

...de generalforsamling i
...Nærmero
...om tid og sted i «8. mai».
...N. V.

«2 mann og 2 biler».
«Da kringkastningen om formiddagen den 9. april samlet alle mine folk, og alt sitt rullende materiell for å lage en ekspedisjon til Forta. side 1.

...følgende erklæring av Morio
...kan ikke oversees;
«Forøvrig er jeg som gammel politmann forbauset over landsvikavdelingens arbeide, for den har beskyldt alle mu-

...Ennå kjemper 16,000 i fremmedlegionen,
...men mange deserterer til kommunistene
...for å få fred!

...Da den tyske Wehrmacht i Vest-Tyskland var nedkjempet
...og krigen var slutt, tok de seirende allierte skritt til å likvidere
...den tyske militarisme, men i det stille begynte den franske frem
...medlegion en omfattende hvervekampanje blant de tyske solda-
...ter. I de franske krigsfangeleirer og i den franske besetningszone
...i Vest-Tyskland var det titusener av SS- og Wehrmacht-trenede
...veteraner, som håpet å finne flere kalorier i fremmedlegionens
...feltkjøkkener i Nord-Afrika enn de fikk i de hjemlige etter-
...krigsgryster, og resultatet ble at de i flokk og følge skrev under
...tjenestekontrakten, fikk 10 000 francs på hånden og drog ut i ør-
...kenen i fransk krigstjeneste.

...Det ble en brutal tragedie.
...Nå begynner de første overle-
...vende å vende tilbake etter fem
...års tjeneste. Da det sosialdemo-
...kratiske Berlinblad «Telegraf» i
...fjor begynte å fortelle om legio-
...nærenes skjebne, ble bladet om-
... (Forts. 4. side.)

QUISLING ville 1. mai 1945 overgi regjeringen til TRANMÆL

Var det sommel og ubeslutsomhet som hindret at det skjedde? Av de bevegede maidagers hemmelige historie

Når historien skal skrives, vil det nok bli nødvendig å gå dypere i kildematerialet enn offisielle undersøkelseskommissjoner har gjort. Dette gjelder også begivenhetene i april--maidagene 1945. Faktum er, at det på den tid var få personer iaktakere, og de som virkelig var det, er ennå ikke kommet til orde. Dis-se bemerkninger er foranlediget ved, at vi ved gjennomgåelsen av vårt arkiv støtte på Gyldendals «BILDER», nr. 1, januar 1946. Dette blad ble redigert av den kjente redaktør og reporter Olav Røgeberg, som tyskerne var tåpelig nok til å arrestere og sende til Tyskland midt under okkupasjonen. Da kapitulasjonen kom, vendte han tilbake til «BILDER» og i nevnte nummer har han gitt et høyst interessant bidrag til de bevegde maidagers hemmelige historie. Det er gått mer enn 5 år siden dette hendte, men ennå venter vi på den fulle klarleggelse. Vi tillater oss derfor å trykke opp artikkelen i håp om, at den kan føre til kommentarer:

Fra begynnelsen av april 1945 var også NS-folk klar over hvilken vei det gikk med dem selv og tyskerne. En av dem som mente NS straks måtte resignere og søke forhandling med den annen part var Selmer Alm, tidligere en av de ledende menn i Hedmark fylke og ordfører i Eidskog kommune, fra mars 1945 «sosialråd» i Sosialdepartementet. Alm var tilbøyelig til å tro at det måtte bli i Tranmæls hender Quisling overgav makten for

derigjennom å unngå krig og borgerkrig. Han la sine tanker fram for «landbruksråd» Chr. Astrup og «kanselisjef» Lundesgaard. Lundesgaard sa da han ville underrette Quisling, og noen dager senere spurte han Alm om denne ville reise til Stockholm og undersøke muligheten av kontakt med ledende nordmenn der. Denne reise kom dog ikke i stand, reisetillatelse var ikke å få, og henimot slutten av april konstaterte Alm at hans forsøk hadde vært forgjeves og at situasjonen gav anledning til dyp pessimisme. Han reiste lørdag 28. april til sitt hjemsted Skotterud på Kongsvingerbanen for å gå på jakt sammen med «lensmann» Otto Dahl. Lensmannen fikk imidlertid den følgende mandag 30. april, anmodning om å møte den svenske landsfiskal ved grensen. Det viste seg da at journalist Reidar Hedemann, der som flyktning oppholdt seg i Sverige og stod ledende norske kretser nær, ønsket en sammenkomst med Alm. Denne erklærte seg villig og bad Dahl istandbringe møtet søndag 6. mai.

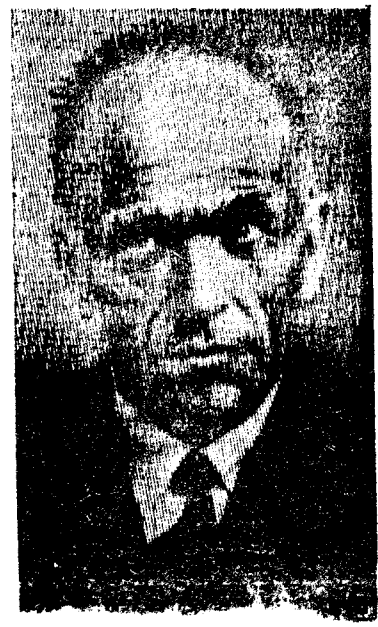
Selv reiste Alm tilbake til Oslo og gav Astrup, Lundesgaard og andre meddelelse om det passerte, og Lundesgaard lovet å

underrette Quisling. Før Alm på ny drog til grensen, hadde han en lengere samtale med «ministerpresidenten», som var meget interessert i spørsmålet Tranmæl, men på den annen side var redd for at denne stod Moskva for nær. Hvis det var så at Tranmæl stod bak det forestående møte ved grensen hadde Alm -- sa Quisling -- bemyndigelse til å si at Tranmæl kunne komme til Oslo når som helst, det ville ikke bli lagt hindringer i veien for ham, og Quisling skulle personlig ordne det nødvendige med tyskerne. Quisling ville også gjerne sende bil til grensen for å hente Tranmæl, om dette var hensiktsmessig.

I samtalens løp sa Alm at linjen Tranmæl ville splitte og oppløse NS, idet de konservative elementer i partiet ville bli bestyrtet og bryte ut, mens «virkelige sosialister» ville søke kontakt med Tranmæl. Quisling svarte dertil at han for sin del ikke skulle stå i veien. Han var villig til å tre tilbake til fordel for en ny regjeringdannelse.

Og hos «kanselisjefen» fikk Alm et maskinskrevet ark med følgende tekst:

Forta. side 4

Spøkelseslandet Karelen bak ernteppet.

Dyster taushet om hva det skjer bak finskefronten i øst

Fra vår Stockholmskorr.

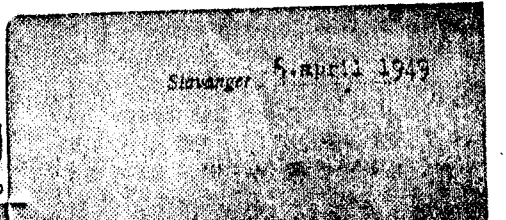
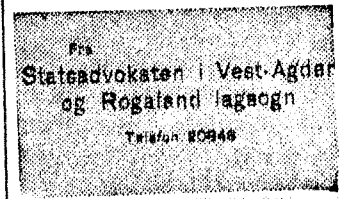
Den russiske presse markerer tiårsdagen for den Karelo-finske sovjet-republikk, men vi som håpet å få vite litt om hva det er skjedd med det gamle finske land er blitt skuffet. Selvom de russiske aviser ofrer litt plass på den fjernkaralske republikks næringsliv og kultur, søker man forgjeves etter nytt av betydning

Forta. side 4

Et kulturbilde fra Stavanger:

NS-folk er blitt behandlet på den mest ondskapsfulle måte

De som ikke kunne betale boten innen 10 dager ble truet med tvangsarbeide og med -- underretning TIL PRESSEN

...Hort
...Betalning av ilagt bot.
...Hvis Da ikke kan betale boten innen nevnte frist, vil Da bli satt inn i tvangsarbeid i tilfelle avlysning av boten.
...Presse vil eventuelt bli underrettet herom med navnsh nevne, jfr. lov av 21/2 1947 nr. 1 og kgl. res. av 27/6 1947

Julius Østedal
Erling Østedal

Hitlers «holdt» foran Dunkerque reddet England

Pansergeneral Kleist fant ordren meningsløs og forsøkte å ignorere den. Da fikk han en ny ettertrykkelig ordre om tilbaketrekning. Hitlers mål var å slutte fred med England. Det ble en kostbar tanke, mest for Tyskland selv, men også for Europa — for hele verden.

Av N. R. F.

Vi har tidligere omtalt engelskmannen kaptein Liddell Hart's bok «På den anden side af bakken», som nettopp er kommet ut i Danmark.

Den er ualmennlig interessent. Liddell Hart fører en åpen tale, og han legger ikke skjul på at England var den direkte årsak til at Norge ble okkupert av Tyskland.

Liddell Hart kommer også inn på andre interessante ting som avslører hendinger som tidligere bare har vært kjent av noen få. Etter hans opplysninger kan en i dag slå fast at Churchill og England har meget å takke Hitler for, fordi han kommanderte «holdt» foran Dunkerque, slik at den engelske hær fikk tid nok til å redde seg fra den visse undergang.

Dette avsnitt i boken som omhandler da Hitler kommanderte «holdt» avslører en av de store historiske begivenheter — og er en av de store sensasjoner fra den siste verdenskrig, og gjennom tidene vil denne Hitlers handling, komme til å gi stoff til mange antakelser og forklaringer.

Etter den danske utgave gjengir vi hva Liddell Hart skriver om dette (side 122):

ETTER SVINGNINGEN MOT NORD

tok Guderians's panserkorps veien med Calais, medens Reinhardts korps svingede vest om Arras mot St. Omer og Dunkerque. Den 22. blev Boulogne afskaaret gennem Guderians fremrykning, den følgende dag Calais. Samme dag naaede Reinhardt Aire—St. Omer-kanalen mindre end 30 kilometer fra Dunkerque — den eneste udskibningshavn, den britiske ekspeditionsstyrke havde igen. De tyske pansertropper var nærmere ved den end den britiske hovedstyrke.

«NETOP DA»

fortalte Rundstedt mig, «kom der pludselig en opringning fra oberst Greifenborg i O. K. H., som sagde, at Kleists styrker skulle standse ved denne

HITLERS BEVÆGRUNDE

Hitler havde været ledsaget af en enkelt officer af sin stab, og havde talt privat med Rundstedt og de to førende mænd i denne stab, Sodenstorn og Blumentritt. Her er hvad sistnevnte har fortalt mig. «Hitler var i glimrende humør, han indrømmede, at felttogets forløb ganske afgjort havde været et mirakel, og udtrykte den mening, at krigen ville være forbi om 6 uger. Saa ville han slutte en rimelig fred med Frankrike, hvorefter vejen ville være aaben for en forstaaelse med Storbritannien. — Han (Hitler) sluttete med at sige, at

Værhanen — Dagbladet

Av generalkonsul P. Harsom

Den 4. april 1940 meddelte Dagbladet at «en tar sikkert ikke feil, når en antar» at den sammenslutning jeg ledet: «Samhold for rett og menneskerettigheter», hadde drevet en utstrakt illegal virksomhet med å bringe nazister ut av landet.

I den anledning saksøkte jeg Dagbladet for å få beskyldningen mortifisert. Dagbladets prosessfullmektig adv. Blom hevdet at Dagbladet hadde slått dette opp, fordi bladet mente hermed å ivareta offentlighetens tarv.

Under rettssaken den 17. april 1950 forsøkte jeg å framkomme med bevis for at Dagbladets motiver overhodet ikke har noe med offentlighetens tarv å gjøre, men dette ble meg nektet.

Det som driver Dagbladet er sensasjoner, som kan øke bladets daglige løssalg.

En dag kan Skavlan skrive i raseri over at en lærer gir uarstige barn prylestraff for å gi uttrykk for en humanitet som ikke eksisterer i den manns moralbegreper.

En annen dag raser han over frontkjemperne og kungjør at disses dage er talte. En annen gang kom Skavlan med et perfid angrep på sokneprest Ljos-tveidt, fordi han i sin preken talte mot rettsoppgjøret.

I 5 år har Dagbladet hisset med forhåndsdomme over NS-folk, som har vært satt under tiltale. En trafikk som i en rettsstat burde ha vært stoppet for lenge siden.

Personlig kan jeg aldri glemme Dagbladets infame angrep på min syke hustru.

Men noe av det verste er vel Dagbladets oppsett om det oppdikte planlagte mordforsøk på advokat Sunfjør for å mistenkeliggjøre grosserer Henry Johanssens minne.

Når Dagbladet kan slå opp slike sensasjoner, da har bladet ingen moralske begreper, som kan bremse.

Ved å lete tilbake til artikler i Dagbladet fra tidligere år har jeg funnet en artikkel av 22. aug. 1938, som tydelig gir uttrykk for det krumspring, som Skavlan

Etter 1945 er det derimot helt i orden når Dagbladet sparker en molatander som ligger på jorden og i dag mener sikkert Skavlan at en slik oppførsel er helt «nordisk».

Jeg nevner dette for å bevise at bak snakket om ivarelakelse av offentlige interesser ligger ingen realitet. Det er Dagbladets løssalg som driver Dagbladet fra det ene standpunkt til det annet.

Det kan også være av interesse å sitere et annet avsnitt av samme artikkel i Dagbladet den 22. august 1938:

«Men sett at Nygaardsvold røk uklar med en partifører, forbød hans parti, tok dets ledere tilfange og oppnevnte noen partifeller til å dømme dem for forræderi. Da ville alle steile. Men er det som skal foregå i Wien (rettssaken mot Schuschnigg) vesentlig anderledes?»

Det er ikke oppløftende å se bad losers. Men bad winners hva skal en si om dem?»

Hvilke profetiske ord er det ikke her Skavlan har kommet med. Men Skavlan regner sikkert med at slikt noe er det ingen som husker.

Jeg tror Skavlan er like glad enten han taper eller vinner, for med fete typer på første side i Dagbladet klarer han å lage sensasjoner av hvilket som helst standpunkt han enn inntar, og det er det hans blad tjener penger på, og så søker han å glemme sine tidligere standpunkter.

Alle kjenner hvorledes Dagbladet den 10. juni 1940 oppfordret til samarbeide med de tyske myndigheter og at bladet 4 dage senere rakk ganske kraftig på Kongen og Rejeriingen, fordi de i egen interesse flyktet til England, for «å adlyde Englands befaling og interesser.»

Men få kjenner til at Dagbladet så tidlig som den 7. mai 1940 — ennå mens det ble kjempet i Nord-Norge — angrep utenriksminister Koht i London temmelig skarpt. Artikkelen siste avsnitt inneholdt følgende:

«Arbeidet for skape ro, orden

Kristendommens nederlag i 1945

I maldagene 1943 gjennomførte Nygaardsvold-regjeringen den hevnen over NS som den så lenge hadde proklamert fra London. «For en hevnen var det, selv om den aldri så meget skjuler seg under rettferdighetens maske», skriver en pastor.

Og i bladet «Kontakts» erkjenner en av arbeiderpartiets utenrikskronikører at det var en hevnen (Thoralf Elster).

Men selv så tidlig som 1. mai 1945 da over 20,000 ble arrestert skulle alle opplyste og selvstendige tenkende mennesker forstå at aksjonen var en hevnen og at det gjaldt for Nygaardsvold-regjeringen å finne syndebukker for sine ødeleggende forsømmelser for 9. april 1940.

Ikke minst skulle man ha ventet en spontan reaksjon fra kirken og kristenfolket i vårt land mot denne uhorste forbrytelse mot tusener av landsmenn, mot dette uhorste brudd på grunnlovens ånd og ord, mot denne forbrytelse mot all kristen etikk.

Så ikke disse mennesker de tusener som kjørtes til fengslene uten lov og dom, merket de ikke gråten fra kvinner og barn da ektefeller og fedre ble inne-sperrert?

Men istedenfor et kraftig «nei» mot denne massearrestasjon — det skjedde oftest om natten — kom biskop Berggravs beryktede «Folkedommen over NS».

Major Sagen skriver om den i sin bok «Et politisk fallittbu» s. 78: «Det var læra um hat og hemn, som klang gjennom boki hans: «Folkedommen over NS». Hans hjarta var hardt og kaldt.»

Og kirken som helhet har vært preget av sin primas. Dens holdning har vært negativ — ofte avvisende og fordømmende. Det er selvfølgelig unntakelser.

Her skal ikke nevnes navn — de har talt «Roma midt imot», ikke for å høste bifall eller anerkjennelse, men i sannhetens og kristendommens interesse. Det krevdes mot — det var stadig «angstbitere» — som Langeland kaller dem — som kastet seg over dem, de kunne være sikre på perfide angrep i «Dagbladet».

Deres navn skal dog lyse når engang mørket over «rettsoppgjøret» letter.

denne «bistand til fienden» om det hadde ønsket?

I Belgia under forrige verdenskrig sprengte de sine trykkerier i luften for at ikke tyskerne skul-

Men når det skjer, vil også kirken erkjenne sin brede. Da vil den erkjenne sannheten av Hamar-bladens ord. «Vi har intet myndig ord hull å al mot all den åpenbare urett som har fulgt i rettsoppgjørets spor».

Hvor lenge skal det så enda vare før Hamar-bladens ånd skal slå gjennom i kirken og i vårt folk?

— f. d.

En forbigåelse

Det synes meg å være begått urett mot forhenværende forsvarsminister Fredrik Monsen, at ikke han ble tildelt borgerdådsmedaljen samtidig med tidligere statsminister Johan Nygaardsvold, og heller ikke er bevilget æreslønn.

Herr Monsen har dog like stor andel i, at vi fikk oppleve 9. april 1940, selv om han naturligvis har herr Nygaardsvold å takke for utnevningen til forsvarsminister — men allikevel — —. Det var herr Monsen, som var den drivende kraft og den egentlige organisator ved ødeleggelsen av forsvaret og forsvarsviljen i landet vårt. Det var han som innførte «det brukne gevær», og det var hans utrettelige virksomhet, som førte til forhånelsen av våre offiserer og soldater, således at våre militære endog nødig viste seg i uniform og foretrakk å gå sivilkledd til og fra våre militære kontorer, for ikke å bli sjikanert på gaten, og bare trakk i uniform på kontoret.

Uten herr Monsens virksomhet hadde vi vel ikke opplevet 9. april, og herr Nygaardsvold ville da ikke fått anledning til å komme hjem som landets befrier, da fremmede hadde befridd oss.

At vi valgte herr Monsen til vår høyeste tillitspost — første president i Norges storting — da vårt land tross ham var blitt fritt igjen, var vel bare helt naturlig.

Uten herr Monsens virksomhet hadde vi ikke fått «Nasjonal Samling» og da heller ikke «rettsoppgjøret» med full sysselsettelse for så mange gjennom mange år og formentlig for lang tid framover.

Æres den som æres bør, heter det.

Arne Høeg.

hørdt. Aire—St. Omer-kanalen mindre end 30 kilometer fra Dunkerque — den eneste udskibningshavn, der ikke er i besiddelse af tysk styrke. De tyske pansertropper var nærmere ved den end den britiske hovedstyrke.

«NETOP DA»

fortalte Rundstedt mig, «kom der pludselig en opringning fra oberst Greifenburg i O. K. H., som sagde, at Kleists styrker skulle standse ved denne kanal. Det var en ordre direkte fra Føreren, og den var udstedt mod Halders protest. Jeg drog den i tvivl og foretog en protesterende henvendelse, men som svar fik jeg et kort telegram som lød: Panserdivisionene forbliver i middelsvært artilleris skudsavstand fra Dunkerque (12—15 kilometer). Kun rekognoserings og sikringsbevægelser tillades.

KLEIST SAGDE

at ordren forekom ham meningsløs, da han fik den. — «Jeg besluttede at ignorere den og rykke frem over kanalen. Mine panservogne trængte faktisk ind i Hazebrouck og gennemskar den britiske tilbageelinje. Senere fik jeg vide, at den britiske øverstkommanderende Lord Gort netop da havde været i Hazebrouck. Men saa fik jeg en mere eftertrykkelig ordre om at trække mig tilbage bag kanalen. Der blev mine kampvogne uvirksomme i tre dager.» —

Imedens strømmede de britiske styrker tilbage til Dunkerque og befæstede en forsvarsstilling for at dække deres indskibning. De tyske kampvognechefer måtte sidde uvirksomme og se på,

«EFTER TRE DAGERS FORLØB

blev forbudet hævet,» sagde Kleist, «og fremrykningen genoptoges — mod forstærket modstand. Den var lige begyndt at vinde frem, da den blev afbrudt af en ny ordre fra Hitler om, at mine styrker skulle trækkes tilbage og sendes sydpaa for at angribe den forsvarslinie, som resten af den franske hær havde improviseret langs Somme-floden. Det blev overladt til fodfolket, som var kommet igennem Helgen, at faldbyrde besættelsen af Dunkerque — efter at englenderne var kommet væk.»

hvaad sistnevnte har fortalt mig. «Hitler var i glimrende humør, han indrømmede, at felttogets forløb ganske afgjort havde været et mirakel, og udtrykte den mening, at krigen ville være forbi om 6 uger. Saa ville han slutte en rimelig fred med Frankrike, hvorefter vejen ville være aaben for en forstaaelse med Storbritannien. — Han (Hitler) sluttede med at sige, at hans maal var at slutte fred med Storbritannien paa et grundlag, hvis antagelse det ville anse for forenelig med sine ære. — —

Det er ogsaa betydningsfuldt, at deres (generalenes) beretning om Hitlers tanker om England i de afgørende dage før Dunkerque falder i traad med meget af det, han selv tidligere havde skrevet i «Mein Kampf» — og det er værd at lægge mærke til, hvor nøje han i andre henseender har fulgt sin egen bibel. —

VAR DENNE HANS HOLDNING OVERFOR ENGLAND

kun bestemt af den politiske ide, han saa længe havde næret — at opnaa en alliance med dette land? Eller var den indspiret af en dypereliggende følelse, som havde meldt sig i dette skæbnesvangre øjeblik? Der fandtes jo i hans væsen visse komplicerede forhold, som kunne tyde på, at han overfor England har næret en følelse der ligesom kejser Wilhelm, har været en blanding af kærlighed og had. —

Hvad den rette forklaring end maatte være, saa kan vi i hvert fald være tilfredse med resultatet. Thi hans tøven kom Storbritannien til hjælp i det mest kritiske øjeblik i dets historie.»

Såvidt kaptein Lidell Hart. — Det ble en kostbar nøle, og mest for Hitler-Tyskland selv, men ogsaa forøvrig for hele Europa — for hele verden!

Beretningen i boken kaster nytt lys over den annen verdenskrig og dens førende menn, over Nürnberg-dommens premisser, over forspillet til 9. april i Norge ved det tyske motangrep. Beretningene virker nøkterne og saklige, de er historie, forsåvidt historie kan skrives så nær oppunder begivenhetenes gang. N. R. F.

Men noe av det verste er vel Dagbladets oppsett om det oppdikte planlagte mordforsøk på advokat Sunfjør for å mistenke liggjøre grosserer Henry Johansens minne.

Når Dagbladet kan slå opp slike sensasjoner, da har bladet ingen moralske begreper, som kan bremse.

Ved å lete tilbake til artikler i Dagbladet fra tidligere år har jeg funnet en artikkel av 22. aug. 1938, som tydelig gir uttrykk for det krumspring, som Skavlan kan prestere:

«At der skjer brutale ting under en kamp, mens blodet er hett, kan en enda forstå, om en ikke billiger det. Men er den smålige hevngjerrigheten overfor falne motstandere, overfor menn som har tapt, og som er utlevert sine motstander på nåde og unåde — er den «nordisk»? Er den uttrykk for en «verdensanskuelse», som vi kan vedkjene oss?

Å sparke en motstander som ligger på jorden, selv om det skjer i mer høytidelige, offisielle former — det gjør ikke saken bedre — er uttrykk for den mentaliteten, som tillater heroisering av en gemen drapsmann som Dolfuss-morderen Planetta. Den er ikke «nordisk», den har intet å gjøre med det beste i tysk mentalitet heller.»

Isfront eller uvitenhet i kringkastingen?

Vi er tilstillet gjenpart av brev fra ing. Schoepke.

Norsk Rikskringkasting, Oslo.

Nazitiden skal nå være forbi, men naziånden proveseres fortsatt ved uforstandig agitasjon!

Redaktør Ragnar Vold har den 24. april kl. 21—21,15 harsellert og kritisert tyskerne og to ganger framhevet og påtalt at tyskerne med Dr. Adenauer ispissen i det siste ved to anledninger har sunget «Deutschland, Deutschland über alles.» Hans påstander er ikke riktige. — President Truman har nettopp pointert hvor viktig det er at sannheten bringes fram i internasjonale anliggender, den rene usminkede sannhet, for å forhindre at utilfredsheten vokser til aggresjon. Sannheten er at tyskerne ved de omtalte anledninger har sunget:

Einigkeit und Recht und Freiheit für das deutsche Vaterland! Danach lasst uns alle streben brüderlich mit Herz und Hand!

fordret til samarbeide med de tyske myndigheter og at bladet 4 dage senere rakket ganske kraftig på Kongen og Rejeringgen, fordi de i egen interesse tyktet til England, for «å adlyde Englands befaling og interesser.» Men få kjenner til at Dagbladet så tidlig som den 7. mai 1940 — ennå mens det ble kjempet i Nord-Norge — angrep utenriksminister Koht i London temmelig skarpt. Artikkelens siste avsnitt inneholdt følgende:

«Arbeidet for skape ro, orden og full lojalitet (!) i de besatte landsdelene er det nødvendige grunnlaget for Administrasjonsrådet og derved for hele forvaltningen av Sør-Norge til beste for nordmennene. Vanskelighetene har alt vært store, og de vil bli større. Vårt beste håp for framtiden ligger i at dette arbeide kan fortsette med full tillit fra begge sider.» (Uth. av meg.)

Kan det være annet enn tillit til okkupasjonsmakten som Dagbladet oppfordrer til?

At Dagbladet tjente store penger på utleie av sitt trykkeri, som så å si under hele okkupasjonen arbeidet for NS' propaganda-skrifter — kan vel ikke Skavlan benekte? Det var ganske smart gjort av Dagbladets styre å overlate trykkeriet til sine funksjonærer. — Men styret måtte vel ha hatt anledning til å få stoppet

Einigkeit und Recht und Freiheit sind des Glückes Unterpfand — blüh' im Glanze lieses Glückes, blühe, deutsches Vaterland!

(Enighet og rett og frihet, for det tyske fedreland. La oss alle strebe etter det, broderlig med hjerte og hånd. Enighet og rett og frihet, er lykkens pant — blomstre i glansen av denne lykken, blomstre, tyske fedreland!)

Dette er tredje vers av tyskerens (tidligere offisielle nasjonalsang fra 1841, ikke 1941) og inneholder ikke de siterte ord som vekker harme når de misforståes! (Se Aftenposten, nr. 183 1950 av 21. april, side 6). — Det blir vel påkrevet at red. Vold korrigerer sine uriktige offentlige uttalelser. Kringkastingen har jo i anledning jubileumsuken nettopp framhevet at den gjør alt for at lytterne skal kunne stole på sannheten i dens beretninger!

Zerbødigst
Erhard Schoepke.

kristendommens interesse. Det krevdes mot — det var stadig «angstbitere» — som Langeland kaller dem — som kastet seg over dem, de kunne være sikre på perfide angrep i «Dagbladet». Deres navn skal dog lyse når engang mørket over «rettsoppgjøret» letter.

denne «bistand til fienden» om det hadde ønsket?

I Belgia under forrige verdenskrig sprenget de sine trykkerier i luften for at ikke tyskerne skulle kunne benytte disse. Skavlan og hans styre gjorde såvidt meg bekjent ikke noe i den retning. De foretrakk øyensynlig stilltjene å tjene penger på utleie av trykkeriet. For mange andre ville en slik virksomhet blitt betraktet som «bistand til fienden» og de ville blitt straffet strengt.

Nå ser det slik ut som om Dagbladet har fått avlad for sine synder i 1940 mot at bladet må glemme sin «nordiske verdensanskuelse» fra 1938. Nå er det hevngjerrigheten overfor de menn «som har tapt» og som er utlevert sine motstandere på nåde og unåde» som er dagens tekst i Dagbladet. Skitt i humaniteten, nå er det løssalget som skal økes.

Som en vil forstå av foranstående svinger Skavlan som en vær-hane straks han øyner en sensasjon, som han kan tjene penger på.

At Dagbladet siden 1945 ikke er blitt tiltalt for injurier beror etter min oppfatning ikke på annet enn at de som er injuriert ikke har følt noen rettssikkerhet her i landet, såsant de har stått som medlemmer av NS.

Dagbladet burde etter min oppfatning mange ganger vært satt under tiltale for sine forhåndsdommer og sin hjerterå tra fikk. At Dagbladet har kunnet fortsette sin trafikk må vel ha den grunn at bladet regner med at det koster så lite å krype til korset og mortifisere de perfide angrep. Det koster kun litt sværte. Skavlans prinsipper har sikkert ikke noe med en «nordisk verdensanskuelse» å gjøre.

Dagbladet er nå dømt til å mortifisere sine sjikanøse uttalelser den 4. mai 1949 og dertil saksomkostninger med kr. 200. Dagbladet har nå fått et skudd for baugen og bør ta seg dette ad notam. Levevelen, sensasjoner i nedrakking av NS-folk — for å få et stort løssalg — blir nå risikabelt.

Oslo, den 18. april 1950.

P. Harsøm.

vår høyeste tillitspost — første president i Norges storting — da vårt land tross ham var blitt fritt igjen, var vel bare helt naturlig.

Uten herr Monsens virksomhet hadde vi ikke fått «Nasjonal Samling» og da heller ikke «rettsoppgjøret» med full sysselsettelse for så mange gjennom mange år og formentlig for lang tid framover.

Æres den som æres bør, heter det.

Arne Høeg.

Statsadvokaten i Østfold er glad fordi han er ferdig med landssviksaker

Ifølge «Smålenenes Amtstidende», Halden, er statsadvokatkontoret for Østfold nedlagt 20. april.

Bladet har i den anledning spurt statsadvokat E. Amundrud om bl. a. følgende:

— Er De glad De kan si farvel til landssviksaker?

Statsadvokaten svarte; — Til det kan jeg trygt svare ja.

Prestisjen foran sannheten?

Da den nåværende riksadvokat overtok sitt embete etter Sven Arntzen, ga han pressen et intervju og lot det norske folk få vite at det ikke var tale om noe systemskifte, men bare personskifte.

Senere er det kommet for en dag at skiftet skyldtes den endrede kurs overfor tyskarbeiderne Intervjuets innhold var altså sannhet med modifikasjoner.

En av svakhetene ved vårt offentlige liv er nettopp dette at en regner prestisjen viktigere enn sannheten. Og dermed daler prestisjen. —

Fortiden søker en kramaktig å innbille seg selv og andre at situasjonen fremdeles er og blir som i hine «frigjorte» dager. Våre offentlige menn aner ikke hvilken figur de for tiden gjør. Og pressen er oppradd for gode råd.

Den trives ikke i skammekroken men eier ikke manns mot til erkjennelse og omvendelse. Men tiden og oppklaringen arbeider for sannhet og rett.

«8. MAI»

Kristiansund N.
Box 41

Utgiver og redaktør
Nils Vikdal

Forretningsfører
Per Kvendbø

Kontor: Fløyvelen 25 — Telefon 1330
Abonnementpris kr. 12.— pr. år

Fem lange — lange år

Det er i disse dager fem år siden tyskerne kapitulerte over hele linjen og den tyske okkupasjon av Norge ble opphevet. Det stod dengang henmot 400.000 tyske soldater med forsyninger for 2½ år her i landet, og mange var stemt for å forflytte krigsskueplassen hit i påvente av utviklingens gang. Vi kan takke en utgrunnelig skjebne for, at det ikke skjedde og at overgangen fra tysk til alliert okkupasjon gikk så smertefritt som den gjorde.

For så vidt er denne fem års minne dag en gledesdag. Men samtidig skjedde det noe, som brakte sorg og nød inn i hundreder tusener norske hjem. Års tilbakekrevte hendelser måtte ha sin utøvelse, og i NS-folkene fant de objektene. På tyskerne kunne de ikke hevne seg, for de stod under de alliertes beskyttelse. Men NS-folkene, som hadde stått i bresjen for landets indre styre og vokter i den lengste tiden av okkupasjonen, var en brukbar skyteskive for en usynliggende risikoløs hevner. Og så kom uværet. Alle kjenner det, så vi skal ikke rippe opp i det. Men de færreste forstod den gang rekkevidden av den nemningsløse adferd, som var forbedret av Londonregjeringen i samarbeide med skjulte internasjonale krefter og med en oppsørytt hjemmefront som medløper.

Der vi snakke i dag, så er de fem år en tid fylt av tryk, misunnelse og hat. Det tales så høylytt om irrigjering, men hva er det egentlig? Svaret kan alle gi, om de våger det under den gjensidige mistro. I demokratets navn er Norge blitt en politistat under et flertallsstyre, som er stabilt på benene først og fremst ved å sette NS-folkene utemot og irate dem stemmeretten og dernest ved et legansert misbruk av valgloven. Og så rusler det videre i indre strid og spid, meringspolitisk i en stadig motstand mot livets lov og kultur i en nivenering nedad, som de færreste vil erkjenne, men som vi hevne seg hardt i det lange løp. Det er således ingen historisk periode i Norges historie, vi er inne i.

Fem år er gått siden vi fikk den nye frihet givendes. Men mer enn 50.000 NS-folk har mens vært under jernnålen, mer enn 50.000 har tatt 1016 rettergangens svøpe, henmot 50.000 har sittet i konsentrasjonsleir under de mest nedverdige forhold og enna sitter over 500 i fengsel med kortere eller lengere — helt opp til livstids straffetid foran seg. Til 1. oktober 1949 utgjorde NS-folkenes talleuager 7.157.206, og enna er det langt fram.

Hva dette betyr for et land, som ville ha vært bankerott uten Marsmannjeipen, er en sak for seg, og det tar alle lide for. Men hva det betyr for de politisk dømt, de for tiden sonende og deres pårørende, kan vel de færreste beskrive. Og enna sier de, som på en eller på annen måte var med på hevnen: La oss nå bli enige om å glemme, la de døde begrave sine døde.

Nei, vi kan ikke glemme! Vi, som er rammet av det politiske oppgjør, er dømt æreløse, delvis ernæringsløse og er helt eller delvis riidret for jordskudd og tidels helseløse. Og vi krever at det må komme et oppgjør etter oppgjøret — ikke som hevner og ikke hat, men i erkjennelse av at vi mandlet av ærlig overbevisning og til

Ingen NS vil ta avstand fra Quisling

Svar til Sverre Hartmann

Som en av de NS-folk som har hatt anledning til fra nærmeste hold å følge Quislings politiske virksomhet helt siden 1939, vil jeg tillate meg å komme med noen bemerkninger til Deres artikkel i «Dagbladet» 15. april, om forspillet til 9. april og Quislings og Hagelins virksomhet i denne forbindelse.

Jeg tviler ikke på at De mener det godt, når De vil frata NS-medlemmene deres medansvar for Quislings opptreden før 9. april, i og med at ingen NS-folk har hatt kjennskap til denne virksomhet før etter okkupasjonens opphør. De gjør imidlertid her en reknefeil, som bygger på et manglende kjennskap til innstillingen hos storparten av NS-medlemmene. Sannheten er den at det praktisk talt ikke finnes noen NS-medlemmer som i dag tar avstand fra Quisling på grunn av hans forhandlinger med visse tyskere før 9. april. Jeg kjenner meget godt stemningen blant NS-folk flest, så jeg vet hva jeg taler om, selv om denne artikkel jeg her skriver selvsagt står for egen rekning og ikke forplikter andre NS-medlemmer enn meg selv.

Jeg kjente også personlig Hagelin meget godt, og jeg føler meg overbevisst om at også han, som den velstående forretningsmann han var, som ikke hadde noe som helst å vinne ved å blande seg opp i de politiske forhold i Norge, har handlet ut fra ideelle motiver, da han opptok visse forhandlinger med visse tyskere. Vi som kjenner til de faktiske forhold, vet meget vel, at var det noen i NS, som i første rekke hevdet norske interesser og satte tyskerne grundig på plass der hvor det var mulig å gjøre det, så var det Hagelin. Jeg har personlig vært tilstede ved flere leiligheter hvor Hagelin ga noen av Terbovens nærmeste medarbeidere så ettertrykkelig inn, som om de var rene skolegutter. Han visste nemlig hvordan man skulle behandle tyskerne for å oppnå det man ønsket. Jeg mener at det bare er rimelig og rettfærdig at også dette kommer fram.

Men vi innser jo i rettferdighetens navn at selv en så klartseende mann som Quisling ikke kunne se fullstendig klart i alle mulige spørsmål, som meldte seg under en så langvarig okkupasjonstid. Jeg tror personlig at Quislings posisjon blant NS-medlemmene er så grunnfestet og sterk at det er det samme hva slags politisk støv hans motstandere måtte finne på å hvirvle opp omkring hans person, så vil det neppe gjøre synderlig inntrykk blant hans tilhengere. Her ser vel antakelig NS-folkene mere på de store linjer i mannens politikk, istedetfor å stirre seg blinde på mer eller mindre tiltalende detaljer, som når alt kommer til alt er uten vesentlig betydning når det gjelder en objektiv bedømmelse av mannens virksomhet og hans personlighet. Quisling så det sikkert som sin hovedoppgave å redde Norge fra bolsjevismen, og forøvrig gjennom en aktiv nasjonal og sosial politikk å sikre Norge en fast og trygg stilling innenfor et nordisk germansk ledet Europa, som han anså for å være en naturnødvendighet, dersom vår rase overhode skulle kunne bestå i framtiden.

For bedre å forstå den tankegang som har besjelet Vidkun Quisling og sikkert også de fleste av hans tilhengere, så kan det være av verdi å gjøre et lite tankeeksperiment, som forøvrig i all sin gru, i dag slett ikke er noe usannsynlig framtidsperspektiv, — snarere tvertimot.

Sett, f. eks. at Norge blir blandet inn i en storkrig mellom vestmaktene og Sovjet-Russland, at Sovjet legger alle større norske byer og industrisentrer under konsentrert ild med fjernstyrte V-bomber, fra sine mange utskyttingsbaser ved Østersjøen, og kanskje også anbringer en full treffer av en H-bombe midt i Oslo, som tilintetgjør alt liv i hele Stor-Oslo-området, slik at det til og med blir umulig for våre myndigheter å flykte. Vi forutsetter så videre at de overlevende menn blir sendt til frontene i den felles vest-pakthærs avdelinger. Etterhevt vil dødsbudskapene fra Østfronten strømme inn til sørgende hustruer,

REFLEKSJONER

HITTIL HAR
16 AVISER

godtatt Erstatningsdirektoratets oppgjørsforslag og betalt inn den summen som det ble gjort krav på av fortjenesten som de hadde den tid det var NS-redaktører under okkupasjonen. En avls har nektet å godta frivillig oppgjør og omkring 60 aviser omtattes av oppgjøret, forteller konsulent Sekkelsten i Erstatningsdirektoratet. — Oppgjøret er blitt forsinket, men man regner med at det vil bli tilendebragt i løpet av året. Og først da kan den norske presse komme til å føle seg etter omstendighetene fri. Folk flest har hatt det inntrykk, at avisene har følt seg hemmet i den frie virksomhet ved å ha truslen fra Erstatningsdirektoratet hengende over sitt hode, og det er vel også en av årsakene til all den unnfalighet som pressen har vist etter okkupasjonens slutt. Ja, slik resonneres det.

JERNBANEFOR-
BUNDETS LANDS-
MØTE

har vedtatt følgende uttalelse: «Landsmøtet — som representerer 20 000 skatteyttere som betaler skatt av siste øre som de tjener — vil foreslå at når landssvikpolitiet er ferdig med sitt nå værende arbeide går i gang med undersøkelse og gransking av de andre landssvikere som kalles skattesnytere». Et friskt forslag, sier regjeringsspressen. La gå! Vi er forsvidt enig, men vi tror at såvel kommunene som staten har bedre oppgaver enn det såkalte landssvikpolitiet til å ta seg av dette problem. Det ville være nærmest urettferdig at restene av landssvikpolitiet begynte å gå de virkelige landssvikere etter i sømmene og da kunne de begynne med de ca. 200 000 tyskarbeidere og fortsette med den femtekolonne, som etter Martin Tranmæls mening opererer her i landet. — Når han sier det, må det jo være sant, for han skulle jo fra gamle dager ha et visst kjennskap til den kategori av mennesker.

DEN TILBAKE-
VENDEDE

danske justisminister Steincke sa engang for mange år siden: — Når man skyter folk ihjel, heter det krig. Når man sulter dem ihjel, heter det fred. Det er

VI MA HENLEDE
OPPMERKSOMHETEN

på en ny bok av amerikaneren Owen Lattimore: «Situation in Asia». Lattimore er en framrakende kjenner av de østasiatiske forhold, og han gir forklaring på mange ellers dunkle spørsmål. Vi skal ta bare ett av dem: Når amerikanerne kom til kort i China, var det ikke fordi de støttet et falleferdig kapitalistisk styre mot kommunistene, men fordi de stikk imot alle amerikanske tradisjoner forsøkte å avstive et feudalistisk regime som ikke lenger hadde noen bærekraft. Det er, mener Lattimore, en fare for, at USA vil begå den samme feil i andre asiatiske land. For å unngå dette er det nødvendig å skjelve mellom reaksjonær feudalisme på den ene side og hva man av mangel på et bedre uttrykk kan kalle de «liberalistiske» krefter på en annen side. Feudalisme og kapitalisme er uforenlige. De representerer to livsformer, som på mange måter er hverandre mer fjerntstående enn kapitalisme og kommunisme, som — alle forskjelligheter tilfross — begge bygger på en moderne industri-kultur. — Vi skal i denne spalte ikke gå lenger, men nøye oss med å henlede oppmerksomheten på boken. Den er utkommet i Boston og passer vel ikke egentlig i krammet i Oslo. —

GRØNLENDERNE

hører vel etter vår selvgode målestokk til de tilbakeliggende folk, som det heter i det moderne språkbruk. Men ser man nærmere etter kan det hende, at vi har atskillig å lære av dem. La oss bare nevne, at grønlenderne i motsetning til de aller kristelige nordmenn aldri utelukker de straffede fra samfunnet. Spør man dem om årsaken til dette, peker enkelte av dem på at det er en følge av den kristne moral, som man deroppe lever i mer overensstemmelse med enn hos oss hvor kirkens hevntanker er framherskende. Andre forklarer det med, at det avgjørende ved bedømmelsen av menneskene er, hvorledes de er nå, fortiden slår man en strek over. Atter andre hevder, at man i små samfunn simpelthen ikke kan unngåere hverandres hjelp og vennskap. Alle føler seg like og er like nød-

Hva dette betyr for et land, som ville ha vært bankerott uten Marsmannjeppen, er en sak for seg, og det tar alle lide for. Men hva det betyr for de politisk uenige, de for tiden sonende og deres pårørende, kan vel de aller fleste beskrive. Og enda sier de, som på en eller på annen måte var med på hevnen: La oss nå bli enige om å glemme, la de døde begrave sine døde.

Nei, vi kan ikke glemme! Vi, som er rammet av det politiske oppgjør, er dømt ærelose, delvis ernvervslose og er heit eller delvis riødet for jordskudd og tidens heiseise. Og vi krever at det må komme et oppgjør eller oppgjøret — ikke som hevn og ikke hat, men i erkjennelse av at vi mandlet av ærlig overbevisning og til gagn for folk og land.

Det var to hovedvegggrunner for våre handlinger: Først og fremst gjaldt det å redde mest mulig av det indre styre og mindre nød og uærliggelse, og det lyktes over all forventning tross sabotasje og annen motstand. Det neste var kampen mot bolsjevismen, og der tapte vi — og hele Vesteuropa med oss. De vestamerne sluttet forbund med bolsjevismen for å knuse Tyskland, og så ble de selv rammet av skredet slik at de i dag i innbyrdes spud står overfor muligheten av full utsettelse, hvis bolsjevismens tyranner ruller jernbrettet opp og tar sine millionærers krigsmaskin ruue vestover.

I våre beveggrunner hadde vi rett, og det er denne rett vi vil ha anerkjent med påfølgende nei og full oppreisning, først sosialt og politisk og dernest økonomisk så langt evnene rekker. At vi hadde og har rett framgår av mr. Churchill — en av tidens guders — uttalelse i Europarådets møte siste høst om, at han allerede i oktober 1942 i et temmelig memorandum til sin regjering hadde uttalt sin frykt for en russisk seir og stemplet et russisk herredømme i Europa som langt det verste! Vi kan til dette svare: Finnes det så noen tilgivelse for den slags selvmorderisk politikk, og skal vi glemme, vi som så rett og handlet deretter?

Det er med frykt og bitre følelser vi går inn i de nye fem år. Vi vil imidlertid kjempe videre for vår sak, for de lidende i de politiske fengstene, for de åndelig svimeslåtte utenfor og for alle dem som har tatt skade på sin sjel eller legeme under de fem års martyrium. Vi rekker hånden frem til samarbeide. Vi, som ofret i nesten fem lange år og har lidt i de neste fem, er fortsatt villig til å ofre for landets fremtid og velferd. Men det må skje på like vilkår. Uten det, blir det to nasjoner innenfor landets grenser og det er en for meget.

Til våre lesere og abonnenter

Fra nyttår er «8. mai» utkommet ukentlig, i det vi regnet med at abonnementet ville stige så hurtig at merutgiftene ville bli utjevnet. Vi har klart oss hittil, og abonnementet har gått stadig oppover. Men vi må lenger for at det kan holde. Redaksjonen har også en uhyre masse lesestoff som skal ut til leserne. Hittil har vi klart å utgi litt større aviser enkelte ganger. Det er imidlertid nå blitt så kostbart å arbeide med aviser at vi nå må henvende oss til våre lesere om ekstra økonomisk støtte.

Vi vil nødlig forhøye bladpengene. For å slippe dette og for å holde den ukentlige utgivelse gående med så stor aviser som mulig, er det vi appellerer til våre venner.

Kristiansund 4. mai 1950.

Styret

på plass der hvor det var mulig å gjøre det, så var det Hagelin. Jeg har personlig vært tilstede ved flere leiligheter hvor Hagelin ga noen av Terbovens nærmeste medarbeidere så ettertrykkelig inn, som om de var rene skolegutter. Han visste nemlig hvordan man skulle behandle tyskerne for å oppnå det man ønsket. Jeg mener at det bare er rimelig og rettferdig at også dette kommer fram.

Jeg har selv talt med den så meget omtalte Hans Wilhelm Scheidt så tidlig som i juli 1939, så jeg har et temmelig godt kjennskap til de forhold jeg her behandler. Jeg føler meg derfor overbevist om at Quislings forhandlinger med Hitler før 9. april, har vært diktert av reneste fedrelandskjærlighet. Og man gjør en juridisk og historisk feil ved bedømmelsen av et menneskes handlinger, hvis man ikke tar tilstrekkelig hensyn til hans motiver. Det er derfor bare naturlig at de fleste NS-folk, i likhet med meg selv, i det store og hele stiller seg solidarisk med Quisling hva det vensentligste av hans opptreden før og under okkupasjonen angår. Selvsagt finnes det ett og annet som noen hver av oss kanskje ikke var fullt og helt enig i, og som kanskje burde vært gjort anderledes, eller ikke vært gjort i det

styrede V-bomber, fra sine mange utskyttingsbaser ved Østersjøen, og kanskje også anbringer en full treffer av en H-bombe midt i Oslo, som tilintetgjør alt liv i hele Stor-Oslo-området, slik at det til og med blir umulig for våre myndigheter å flykte. Vi forutsetter så videre at de overlevende menn blir sendt til frontene i den felles vest-pakthærs avdelinger. Etterhevt vil dødsbudskapene fra Østfronten strømme inn til sørgende hustruer, mødre og barn, og livet her hjemme vil bli på sult og savn uten grenser, — i forhold til hvilket tyskernes okkupasjon vil fortonne seg som den rene paradistilstand.

Dette er vel å merke slik det vil gå i beste fall i tilfelle av en krig, hvis det da i det hele tatt lykkes oss å unngå en bolsjevikisk okkupasjon, og hvis ikke Sovjet vinner krigen. — For da er jo det norske folk redningsløst forlatt i følge de folkeflyttingsplaner som etter sigende allerede skal ligge ferdige i Stalins skrivebord.

Herr Sverre Hartmann! De som i dag venter at NS-medlemmene skal ta avstand fra sin fører Quislings opptreden, — har De noensinne reflektert over de perspektiver jeg her har tegnet opp, og som jo faktisk har med-

(Forts. 4. side)

Europas stilling — Den tredje makt

AV OSWALD MOSLEY

Artikkel I.

Ved velvillig imøtekommenhet har vi fått tillatelse til å oversette og benytte i «8. Mai» Sir Oswald Mosleys siste bok «The European Situation», som nettopp er utkommet og som har vakt betydelig oppmerksomhet. Uten på dette tidspunkt å ta standpunkt til hans synsmåter har vi funnet det gagnlig å gi plass for de særpregede meninger som han i en opprevet tid for Vest-Europa gjør seg til talsmann for. Begynnelsen gjør vi i dag og skal fortsette etterhvert som oversettelsen foreligger.

EUROPA EN NASJON

Europa en nasjon — Vil du det? Tror du på denne ide med den samme lidenskapelige overbevisning som vi gjør? Eller bare tenker du at det må komme? Hvis du tror noen av disse tingene, vil det være påkrevet for deg å få vite hvorledes du skal nå dette mål på den kortest mulige tid, før den nåværende kultur bryter sammen. Hvis du fremdeles stiller deg tvilende til ideen, vil du rette flere spørsmål. Hva vil det si? Hva vil vi

oppnå? Hva vil vi gå glipp av? Det er hensikten med denne lille avhandling å svare på disse spørsmål.

I 1948 tok jeg de første skritt til denne politikk: Europa en nasjon — fordi det stod slik for meg på dette tidspunkt i historien, at det var såvel et dyptølt ønske hos europeeren som en praktisk nødvendighet under de rådende forhold. Det er viktig og naturlig for beslektede folk å slutte seg sammen når de har vokset og utviklet seg tiltrak-

ne, som etter Martin Tranmæls mening opererer her i landet. — Når han sier det, må det jo være sant, for han skulle jo fra gamle dager ha et visst kjennskap til den kategori av mennesker.

DEN TILBAKE- VENDENDE

danske justisminister Steincke sa engang for mange år siden: — Når man skyter folk ihjel, heter det krig. Når man sliter dem ihjel, heter det fred. — Det er noe sant i dette, og det er enkelt å konstatere, at en fredsbølge av denne art skyller over store deler av verden, hvis jord er like gavmild som før, men hvis ledende menn er preget av uformuenhet og dårskap av den enkelte årsak at de simpelthen ikke kan regjere. Ut fra bitter erfaring er da også mannen i gaten kommet til det resultat, at jo mindre det regjeres, dess bedre for menneskeheten. Men se det forstår ikke velferdsstatens demokrater, som i maktfylte kjærlighetsscener liker å kvæle sine medmennesker. Vi må vel gjennom denne skjærsild, før vi tinner fram til det nye, som igjen kan gjøre menneskene frie og lykkelige. Og imens er vel en ny pulje revolusjonære dømt for landssvik, fordi de gikk mot det forkvlede demokratiske maktvelde. —

enkelt av dem på at det er en følge av den kristne moral, som man deroppe lever i mer overensstemmelse med enn hos os hvor kirkenes hevntanker er så framherskende. Andre forklare det med, at det avgjørende ved bedømmelsen av menneskene er, hvorledes de er nå, fortiden slår man en strek over. Atter andre hevder, at man i små samfunn simpelthen ikke kan unnvære hverandres hjelp og vennskap. Alle føler seg like og er like nødvendige for samfunnet. Det vil bare gjøre den ved forbrytelsen forvoldte forstyrrelse værre, hvis man forsøkte å isolere folk, som hadde forsett seg. — Vi leser dette og føler oss beskjemet på de «gode nordmenns» vegne.

DET VILLE VÆRE SELVMORD

for tyskerne å slutte seg til den antisovjetiske front, svarer generalmajor Remer som svar på Churchills forslag om at Vest-Tyskland bør yte et bidrag til Europas forsvar. — Tysklands tilslutning til Atlanterhavspakten vil med absolutt sikkerhet utløse en sovjetisk preventivkrig, sier han. Den eneste sjanse for å overleve den forestående verdenskonflikt består i å unnlate å ta parti og hindre Vestmaktene i

(Forts. side 4)

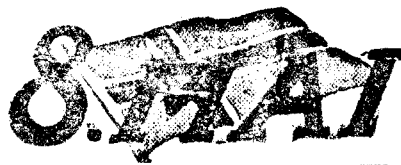
kelig som enkeltnasjoner. Dette er en organisk naturprosess, som har forekommet atter og atter. Det skyldes slike prosesser i fortiden, at de nåværende nasjoner har nådd fram — ikke bare til storhet, men til sin evne til å leve et fullt liv, eller til overhodet å leve. Det var uunnværlig at England måtte bli forenet med Skottland og Wales, etter århundrelang strid, for å skape en britisk nasjon. Det var likeledes ikke til å komme forbi at de tyske stater måtte bli sluttet sammen og danne en tysk nasjon. Det er ikke alene uunnværlig, men i materiell og åndelig henseende ønskelig, at store nasjoner skal finne stadig høyere muligheter for sin tenkning, sitt virke og sin misjon i stadig høyere former for liv.

BRODERKRIGEN

Det er sant, at alle utviklingsstrinn fører med seg visse vanskeligheter. Livet er aldri fritt for vanskeligheter, kun døden er det. Og dog er det bare degenererte individer som foretrekker døden

for livet. Den vanskelighet, som er uadskillelig knyttet til det utviklingsstrinn, enkeltnasjonene befinner seg på, er tilbøyeligheten til å føre broderkrig. Europa er nesten blitt ødelagt av broderkrig, på samme vis som de greske stater innbyrdes ødelagte den greske kulturs storhet og skjønnhet. Før de nådde fram til dette utviklingsstrinn, besatt såvel de klassiske grekere som de tidligere europeere det utviklede æresbegrep og den sterke pliktfølelse, som var blitt skapt gjennom følelsen av samhörighet i en høy kultur med rike tradisjoner, i virkeligheten i et stort broderskap. De greske stater kriger ødela denne følelsen, og sammen med denne, den greske kultur. Spørsmålet i våre dagers Europa er, om vi skal bukke under for den samme skjebne eller heve oss over den og utvikle oss videre til en ny og høyere enhet. Dette er naturens og skjebnens vei. Å fornekte disse livets guddommelige krefter betyr å gå tilgrunne.

(Mer.)

Ingen NS vil ta —

(Forts. fra side 3)

re for seg i virkelighetens verden enn de fleste i vårt land i dag kan ha noen klar forestilling om. Jeg har selv engang av en viss avisredaktør fått attest for å ha en «nesten usannsynlig evne som spåmann». — Kanskje mannen hadde rett. — Tror man f. eks. at når den dagen kommer at vårt folk skulle komme opp i en slik situasjon, at svært mange både av våre soldater ved frontene og av deres pårørende, for ikke å snakke om alle dem som kanskje mer eller mindre lemlestet overlever russernes atombombardementer, ikke bare i sitt stille sinn, men helt åpent kommer til å spørre seg selv og andre, om hva krigen mot Tyskland skulle tjene til, og hvorfor man dengang støttet bolsjevikernes kamp mot Tyskland. Tysklands nederlag, Nürnbergprosessen, dødsdommen over Quisling og straffen for alle NS-frontkjemperne f. eks., kommer nok da i det norske folks øyne til å fortone seg ganske anderledes enn det i dag gjør. Enskjeønt det forresten allerede er tegn i sol og måne som tyder på at svært mange begynner allerede nå å gjøre seg refleksjoner i denne retning. Ikke bare her i landet begynner folk å tenke over disse problemer, men kanskje først og fremst i England og U. S. A. Flere og flere i de sistnevnte land begynner nå å innse at ved å fortsatte forfølgelsen av «nazistene» i Tyskland og i alle andre land, skaper man mer og mer grobunn for kommunismen. Det er jo i virkeligheten ikke noe kommunismen behøver vil enn at NS-folkene skal bli kuert så ettertrykkelig av okkupasjonsmaktene i det vestlige Tyskland og av de respektable myndigheter i de øvrige land, at de faktisk av ren selvoppholdelsesdrift, og som utslag av en sår minneskelig (om enn ikke særlig klok) vrede og «forbannelse» over de herskende myndigheter, skal slutte opp om den nedbrytende og sanfumsstormende bolsjevisme, for derved å få utløsning for innestengt vrede over sine plageånder. Jeg kjenner meget vel til tankemessig hos NS-folk flest

slikt nytt Europa blir ledet fra Berlin eller London eller et annet sted i Vest-Europa. De mennesker er i hvert fall mer enn naive, som tror at de forhold som i øyeblikket hersker i europeisk politikk, vil vare evig, og at nye og bedre menn ikke skulle ha sjanser til å vinne fram med sine ideer. Det er nok sannsynligvis sterkere grobunn for noe nytt i dag blant de store masser, enn det, på grunn av massens vanlige treghet, kan se ut til på overflaten.

Ø. M.

Røsten fra London —

(Forts. fra side 1)

et sted i Norge og etablere krigstjeneste for den lovlige norske regjering, savnet man 2 mann og 2 biler. Det viste seg å være de senere så tapre «røstere fra London», som i tide hadde sikret seg hver sin bil, fylt den med familie og eiendeler og flyktet fra Oslo.

Kringkastingen fikk imidlertid i en fart innkjøpt nye biler, og vi drog avgårde.

Da vi noen dager senere fikk ordre fra høyere hold innen den lovlige regjering om å vende tilbake til Oslo og gjenoppta det ordinære arbeide, da dette ville gjøre fedrelandet best, var det to som ikke fulgte oss. Det var igjen «røstene fra London».

Om den ene, som var i krigspliktig alder, vet vi, at han i flere uker flakket hviløys omkring bak den norske front uten en eneste gang å vise seg i nærheten av sine kjenpende landsmenn. Så kom han seg over til London, som da var et forholdsvist rolig sted, og mange av oss husker sikkert hans første taler derfra, da hadde alle det samme omkvædet: «Vi følger med dere! Kjempe til siste mann!»

Den annen, som var litt eldre, og som hadde sans for å telle på knappene **fulgte seg til en viss grad bundet av ordren fra den lovlige regjering, og møtte fram på toget fra skjulestedet for å bli med tilbake til Oslo.** Jeg husker hans replikk da han satte seg i kupeen: **Nå gjelder det å knytte neve-**

Quisling ville 1. mai 1945 —

Forts. fra side 1.

«NS fører og ministerpresident Vidkun Quisling trer tilbake som ministerpresident. Det dannes en sosialistisk regjering som ser slik ut: (her fulgte en navneliste) NS med alle særorganisasjoner oppløses, og det dannes et nytt sosialistisk parti (Det norske sosialistiske arbeiderparti) med basis i Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og den sosialistiske del av NS.»

Det kunne altså ansees fastslått muntlig og skriftlig at Quis-

ling og hans nærmeste menn i den første uke av mai var villig til å kapitulere og overgi styret i Tranmæls hender. Og således informert møtte Selmer Alm, lensmann Dahl og landsfiskal Järpa de to norske journalister Reidar Hedemann og Axel Kielland ved riksgrensen. Alm gav dem en oversikt over sitt syn på stillingen i Norge. Hedemann presiserte i sitt svar, at han og Kielland representerte den samlede hjemmefrontledelse i Sverige, hvor partiene var representert etter sin styrke før krigen, men hvor kommunistene ikke var med. På direkte spørsmål til Alm om denne trodde det var mulig å komme til forhandlinger med Quisling om en fornuftig avvikling i forbindelse med en tysk kapitulasjon, svarte Alm: «Ja ubetinget.»

De ble enige om straks å søke nødvendig mandat og at tre mann fra hver side skulle delta i forhandlingene, deriblant en representant for Hjemmefronten i Oslo. Det forberedende møte, hvor dette ble besluttet, fant sted søndag 6. mai. Og allerede neste dag kl. 14 skulle forhandlingene begynne på den svenske side av grensen.

Alm telefonerte øyeblikkelig til Lundsgaard, som sendte Astrup for å hente ham i benbil. Underveis til Oslo ble de to enige om å foreslå Lippestad, Axel Stang og Astrup som forhandlere fra NS, de to første hadde søndagen før sterkt forfektet kapulasjonslinjen under et beveget møte, som «ministrene» hadde på Slottet. Bittert Lundsgaard var satt inn i forhandlingene, drog han til Gimle for å drøfte saken med Quisling. — Men nå viste det seg at «ministerpresidenten» var kommet til andre resultater, og mellom kl. 22 og 23 fikk Alm og Astrup, som satt og ventet, beskjed om at Quisling ikke ville motta dem, han hadde sagt at ingen «minister» ville bli godtatt som forhandler. Astrup bad derfor «eksedisjonssjef Eldstad og «trafikker» L'Orange påta seg vervet, hva de også gjorde. De møt-

40000 tyskere —

(Forts. fra side 1)

gående beslaglagt av franskmennene, men nå foreligger det øyenvitneberetninger som ikke lenger kan undertrykkes. De kan fortelle, at der under treningen i Side-bel-Abbes i Nord-Afrika var betydelig mindre romantikk enn legionærfilmene lar formode. Den eneste trøst for tyskerne var, at de som følge av sin framrakende militære dugelighet stod høyt i kurs hos den franske stab, som hadde meget å lære hos dem. Innen kort tid var tyskerne den dominerende nasjonalitet i Legion Étrangere og tysk var det mest hørt språk i garnisonsbyene. — Tropeutdannelsen med Indokino for øye foregikk under ledelse av tyske offiserer og underoffiserer fra Rommels Afrika korps og for de fleste soldaters vedkomende var det tale om en tjenestetid på 10—12 yr, først under hakekors og dernest under trikoloeren. Det fremgar videre av beretningene at det for tiden kjemper 16 000 tyskere i Viotnam og at det samlede tap av tyske soldater under kampene har vært 40 000 drepte og sårde. Hver måned kommer det 2000 nye tyskere til fronten for å kjenpe for den franske imperialisme istedet for å sulte hjemme. — De er fremrakende soldater, men av og til har det hendt at de under inntrykkene av jungelpsykosen har kastet våpnene og løpt over til kommunistene i hap om langt om lenge å få fred.

Restopplag

av følgende bøker leveres til redusert pris:

Anders Bergløf: Etter 7. mai før kr. 5,—, nå kr. 2,—
Bjørn Vardås, Grunnlovsbrudd og
Rettsoppgjør » » 4,75 » » 2,—
Bjørn Vardås: Rettsliv og Rettsstat » » 3,50 » » 2,—
Send bøkene til venner og bekjente og hjelp dermed til med nytte-givelser.

LOGOS FORLAG, Rådhusgt. 20, Oslo

BESTILLINGER PÅ:

Overrettssakfører O. Lindheims bok:

Rettsoppgjøret og gjenreisingsprogram

kan sendes til Forbundet for Sosial Oppreisning.
Pris kr. 3,50. Inntekten tilfaller Forbundet.

HROAR HOVDEN skriver til forfatteren:

«Et pionerarbeid, en klar, konsis og positiv bok, som hører hjemme i bokhylla hos enhver som er rammet av «rettsoppgjøret» og er interessert i den litteratur som har vært skrevet og skrives om dette».

Gårdsbestyrer eller forpakter

Nuværende gårdsbestyrer må slutte grunnet sykdom på bestyrerstillingen således ledig. Eventuelt forpaktning. Gården er på vel 100 dekar inmark dyrket. Kulturbeite. Mulig interesserte henvender seg til

JOHAN FINDEIDE
Finnelidfjord

Arbeidshjelp.

Frontkjemper eller annen N.S.-mann, gift eller ugift, får arbeide som gårdsarbeider straks. Bra leilighet. Betaler turifflam for folk med litt øvelse. Henvendelse snarest m. oppl til
Trygve Gjelsvik, Jessheim st.

Stilling ønskes

Tidligere lensmann m. lang praksis ønsker passende stilling i eller like ved Trondheim. Har ungdomsskole, lærerskole, politiskole og handelsskole, lang praksis i bank som kasserer og bokholder og over 2 år i forretning. Har handelsbrev. Vel inne i regnskapsvesen og skattesaker. Bill. merk. «Ordensmann nr. 18b».

Overrettssakfører
N. E. STENERSEN
Drammen

Erik Børresensgt. 4. Tlf. 4348
Kontoret er stengt hver mandag.

Gjensidig hjelp.

Ektepar kan få hus mot å

Jordbærplanter

Priklet fra benk kr. 8,— pr. 100
Upriklet, god rot kr. 5,— pr. 100
Sorter: Deutsch Evern, Abundance og Dybdal.
Plantene leveres sortarene og sykdomsfrie.
Henvendelse

G. KRISTIANSEN
Kryderen. — Telef. 15.

Liten leilighet i Oslo

maklene i det vestlige Tyskland og av de respektive myndigheter i de øvrige land, at de faktisk av ren selvopprødsessinn, og som utslag av en sære menneskelig vrede og «forbannelse» over de herskende myndigheter, skal slutte opp om den nedbrytende og samtumsstormende bolsjevitisme, for derved å få utløsning for innestengt vrede over sine plageånder. Jeg kjenner meget vel til tankegangen hos NS-folk flest og jeg tør forsikre at vare myndigheter ville gjøre meget klokt i å merke seg hva jeg her har skrevet. For det kan ellers komme til en vakker dag å gi dem en oppvåkning som de neppe hadde drømt om. Sannheten er den at vestmaktene i dag ikke tør la Tyskland låse opp, fordi man frykter at et militært Vest-Tyskland, når det bød seg anledning til det, kunne bli fristet til å inngå en ny allianse med Stalin for endelig en gang, å ta knekken på de kreftene i London og New York, som de mener i første rekke står bak forfølgelsen av tyskerne og nazistene. Det er også en kjennsgjerning som ikke står til å rokke, at får Stalin hele Tyskland som sin allierte, med dets mektige industri og tekniske fagkunnskap, så vil det neppe vare svært lenge før man har å gjøre med en verdensmakt som hverken Marshall-hjelp eller amerikanske åpen vil kunne stå imot i det lange løp.

Sett på lenger sikt, og under forutsetning at ikke en ventuell tysk-russisk allianse vil føre til en seier for den materialistiske russiske bolsjevisme i hele Europa, føler jeg meg overbevist om at framtiden vil gi oss NS-folk full og hel oppreisning, og at de verdensbegivenheter som forestår, vil gjøre det mulig for tidl. nasjonalsosialister igjen å slippe til makten i Europa, og med fasthet og styrke, (men dog med større frihet for de enkelte individer enn tidligere var tilfellet) å lede bade var egen verdensdel, saveisom verden forøvrig mot en lysere og bedre framtid. En verden hvor samlingen om de positive arbeidsoppgaver og folkenes velferd blir det avgjørende, og hvor der ikke blir plass for hat og hevn mellom politiske motstandere.

Vi blir nødt til å se over landegrensene og tidligere skillemerer. Og det bør forsvidt være likegyldig for oss hvorvidt et

husker sikkert navn første tider derfra, de hadde alle det samme. «VI følger med dørel Kjøp til siste mann!»

Den annen, som var litt eldre, og som hadde sans for å telle på knappene **folte seg til en viss grad** bundet av ordren fra den lovlige regjering, og møtte fram på toget fra skjulestedet for å bli med tilbake til Oslo. Jeg husker hans replikk da han satte seg i kupeen: **Na gjelder det å knytte nevne i lommene og gjøre sin plikt.** Men ettersom vi nærmet oss Oslo, møtte ryktene oss på hver stasjon vi passerte. Det het at Oslo var bombet og lå i ruiner. Det het at på alle gatehjørner var oppstillet maskingeværer som plaffet ned etter for godt bemennende osv. Da vi nådde Kongsvinger, hadde «røsten» fått nok, og etter de beste forbilder sikret han seg det som var igjen av den felles reisekasse, og forlot toget for å flykte over grensen.

Etter en tid dukket «røsten» opp i London, og hadde nå en glansperiode, hvor den daglig manet nordmennene til **utholdenhet, mot og standhaftighet.** — Men vi kringkastingsfolk, som så ofte hørte «røsten» skjeive av indignasjon fra det bombesikre studio i London, kom like ofte til å tenke på, at vi hadde hørt denne «røsten» skjelve før, nemlig dengang på Kongsvinger jernbanestasjon.

Ja, slik lyder beretningen om den verdenskjente «røst». — **I. Fr. O.**

Spøkelseslandet

(Forts. fra side 1.)

Det fortelles således intet fra Wiborg, som er en av Karelenes største byer og som ligger oss varmt på hjertet. I Finland vet man faktisk ikke om Wiborg eksisterer som by, om den er gjenoppbygget etter krigen og hvem som bor der. Finske sjøfolk, som anløper havnen der, får ikke komme i land og fra havnen ser man ikke noe av det som foregår i byen. Det virker tomt og øde. Heller ikke om resten av det avståtte område vet man noe. Ingen får lov til å reise dit, og hele den finske befolkning, som bodde der er flyktet vestover for ikke å komme under den russiske knut. Om det så er flyttet andre mennesker inn på de forlatte gårde eller alt ligger øde som det gjorde i 1945, vet man ikke og får heller ikke vite det ved å lese de russiske aviser.

man og at det samlede tap av tyske soldater under kampene har vært 40 000 drept og sårede. Hver måned kommer det 2000 nye tyskere til fronten for å kjempe for den franske imperialisme istedet for å sulte hjemfne. — De er fremrakende soldater, men av og til har det hendt at de under inntrykkene av jungelpsykosen har kastet våpnene og løpt over til kommunistene i håp om langt om lenge å få fred. Disse overløperne er da også blitt godt behandlet av Ho Chi Minh's tropper og partisaner, ja så godt at det har hendt at de har meldt seg under opprørsfanen mot Frankrike. De fleste har imidlertid foretrukket fribilletten gjennom Kinas og Russlands røde kjemperiker frem til den øst-tyske folkerepublikk, hvor de blir mottatt med åpne armer.

Slik er altså baksiden av medaljen. Vest-Tyskland må ikke for noen pris få sin egen hær, men landets soldater er gode nok til å kjempe for fransk makt i Indokina. Heldigere er de, som benyttes som instruksjonsbefal i England som også er klar over ders fremrakende egenskaper.

Refleksjoner

(Forts. fra side 3)

å trekke Vest-Tyskland inn i sine sikkerhetsplaner. Vi kan ikke, la generalmajoren til, ta på oss ansvaret ved å slutte oss til Europarådet, hvis medlemmer befinner seg i en latent krig med vår mektigste nabo og ikke er istand til å gi oss en økonomisk eller militær garanti, om spenningen mellom øst og vest skjerpes. — Dette er ord, som våre amatør-utenrikspolitikere bør legge merke til, særlig de som beruser seg i troen på Norges heltentilige andel i nedkjempelsen av Tyskland og jernteppets flytning midt inn i Europa. — Gikk alt rett for seg her i verden, skulle hele banden stilles for den høyeste domstol for svik mot hvit manns kultur. Men nå er det allikevel for sent. Vest-Tyskland ligger der som en oase. Dumhet kan gjøre landet til en ørken, men dens sandstormer vil da på kort tid dekke hele Vest-Europa, fordi dets statsmenn for øyeblikkets hevn glemte sitt eget folks framtid gjenkom de hvite menns felleskap. Og dette er demokrati!

Å drøfte saken med Quisling. Men nå viste det seg at «ministerpresidentens» var kommet til andre resultater, og mellom kl. 22 og 23 fikk Alm og Astrup, som satt og ventet, beskjed om at Quisling ikke ville motta dem, han hadde sagt at ingen «ministre» ville bli godtatt som forhandler. Astrup bad derfor «ekspedisjonssjef Eidsstad og «trafikkraft» L'Orange påta seg vervet, hva de også gjorde. De møttes 7. mai i «Føreren»s kanselli. Da de etter en times tid fikk forbindelse med Astrup, var denne helt oppgitt. Senere på formiddagen ble det et møte på Slotet, hvor også Alm og Fuglesang og Stang var tilstede. Fuglesang, som jo var «partiminister» og Quislings nærmeste mann, overhøvlet Alm fordi denne var gått lenger enn hans bemyndigelse rakk, når han hadde sagt til de to journalister at Quisling ubetinget var villig til forhandling. Den militære situasjon gav ikke anledning til noen «angstpsykose» og det var langt fra tale om noen øyeblikkelig kapitulasjon. Og politisk var «regjeringen»s stilling meget sterk, og den kunne ikke sende befullmektigede til grensen. Istedet måtte Alm reise dit og beklage at han dagen i forveien var gått for langt, det han ikke på forhånd hadde forelagt saken for Quisling. Han måtte dog ikke la den annen part få inntrykk av at «regjeringen» ikke ønsket forhandling i og for seg, det var av betydning at den annen part ikke fikk følelsen av å være avvist. Dessuten kunne en ikke være sikker på om ikke de som utgav seg som representanter for den norske legasjon i Stockholm, i virkeligheten var politiske taskenspillere som bare ønsket å ta NS ved nesen. Som følge til grensen skulle Alm få «ekspedisjonssjef» Odd Vig fra Fuglesangs departement.

Da Alm avsto å følge disse direktiver, anmodet Fuglesang i våldsom opphisselse om en øyeblikkelig samtale med Quisling. Samtalen fant sted en time senere, også Alm deltok i den. Quisling avsto først å la noen av «ministrene» reise og svarte bare med det ene ord Nei på forskjellige forslag. Heller ikke ville han etterkomme en henstilling fra Alm om å bli med til Kongsvinger festning og derfra stå i direkte telefonforbindelse med forhandlerne ved grensen. Også Quisling gav nå Alm en røffel og sa Alm hadde tatt munnen for full, selv om han hadde

Overrettsakfører N. E. STENERSEN Drammen

Erik Berremønst. 4. Tlf. 4348

Kontoret er stengt hver mandag.

Gjensidig hjelp.

Ektepar kan få hus mot å hjelpe til på gård. Snille folk. Naturskjønt. Helst N.S. Eksp. anviser, eller bill. mrk. nr. «186».

Dannet dame

— 60 — hjemløs p. gr. a. rettsoppgjøret søker husbestyrerinnepost hos eldre herre. Bill. mrk.: «Helst Land 1ste juni nr. 190».

Søker forbindelse

med engrossforr. i dør- og vindusbeslag, skruer, spiker, jernvinduer og bygningsartikler for øvrig, samt møbelfabrikk eller grossist. Bill. mrk. nr. 194.

vært velmenende. Heller ikke Quisling trodde på noen øyeblikkelig kapitulasjon og skulle en slik mot formodning komme, var han fra høyeste hold garantert underretning i så god tid at det ingen grunn var til bekymringer — formodentlig med tanke på flukt. Han var dog villig til å forhandle, men det måtte i tilfelle skje på Oslo slott.

Så reiste Alm og Vig i bil oppover mot grensen mandag 7. mai 1945 kl. 14,30. Sammen med lensmann Dahl og et par lokalkjente hjemmefrontmenn søkte de forhandlingsstedet, men fikk der høre at forhandlerne var reist to timer før.

På dette tidspunkt var for øvrig kapitulasjonen et faktum. Da Alm senere kom i forbindelse med Hedemann i Charlottenberg, var svaret at nå måtte begivenhetene gå sin gang.

Men da Alm og Vig kl. 20 kom til Eidskog, møtte de Fuglesang, Lippestad, Vassbotn og Astrup rede til å oppta forhandlinger.

Skulde det være noen av «8. Mai»s lesere som mai—juni 1945, satt sammen med lensmann Engbret Nilsen på Bondelia ved gård i Amot i Østerdalen. Helst noe snekkerkyndig. Oppl. og lønnskrav til

Jordbærplanter

Priklet fra bank kr. 8,— pr. 100 Upriklet, god rot kr. 5,— pr. 100 Sorter: Deutsch Evern, Abundance og Dybdal. Plantene leveres mortarene og sykdomsfrie.

Henvendelse

G. KRISTIANSEN

Krøderen. — Telef. 18.

Liten leilighet i Oslo søkes

Kan noen hjelpe meg til praktisk liten leilighet — 1ste ell. 2den etg., — helst med sol og i vakre omgivelser.

Oyvor Hansson,

adr. Haugseth, Middelhungst. 12 a, Oslo (Telef. 41844).

Hyre søkes.

Sjømann med kystskipeks. av 2. klasse, 1943—44, vandelsattest og disposisjonsrett, søker underordnet arb. på dekk eller i maskin ved utenlandsk rederi. Ikke fart i tropene eller arktiske farvann. Bill. mrk. «53 år nr. 193».

Hallo damer!

Mann i 30-årene, tidl. N.S., ønsker bekjentskap med stille, rolig og grei dame i pass. alder. Ikke tyll, fest eller dans. B. m. «Hjemmehygge nr. 191».

Pålitelig gårdsgutt,

kjøre- og skogsvant, får plass straks på en liten og trivelig Gjøvik, bedes de vennligst henvende seg til fru Margit Ødegaard Nilsen, Lesund, Nordmøre. Olav Nergård, Rena

Baker får stilling.

Før en dyktig og selvstendig baker er plass ledig i større bakeri på landet. Vedkommende kan om ønskes også bli medinteressert i driften. Bill. mrk.: «Vestlandet nr. 189».

Driftslån

Jeg disponerer Norsk Språkskole og A/S Ama Forlag, i seg selv høyverdige firmaer, men mangler driftskapital etter rettssvik 1945. Gir gjerne 7 pst. for driftslån.

Dr. phil. A. M. Amble, Rosenkrantzgt. 10, Oslo

Løssalgpris 25 øre

Nordmørspostens Trykkeri